

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ

จังหวัดสมุทรปราการ

Factors Related to the Elderly's Quality of Life in Samrongnua Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province

สายโสม วิสุทธิยานนท์ (Saisoom Wisuttiyanon)* รัชนิกร โชติชัยสถิตย์ (Rutchaneekorn Chotchaisathit)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กิจกรรมและบทบาทของผู้สูงอายุ 2) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง ที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้สูงอายุทำกิจกรรมในบ้านในระดับมาก และทำกิจกรรมทางสังคมในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุมีบทบาทในครอบครัวและบทบาทต่อชุมชนในระดับมาก; 2) ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ($r = .25, p < .01$) และด้านรายได้ต่อเดือน ($r = .24, p < .01$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังพบว่าปัจจัยด้านอายุ ($r = -.42, p < .01$) ด้านสภาพการทำงาน ($r = -.21, p < .01$) และด้านสถานภาพสมรส ($r = -.10, p < .05$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

คำสำคัญ ผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิต เทศบาลตำบล จังหวัดสมุทรปราการ

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช saisoom@hotmail.com.

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช rutmimi_2004@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purposes of this study were to study 1) the roles and activities ; 2) the quality of life ; and 3) the factors related to the quality of life of the elderly in Samrongnua Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province.

The samples consisted of 400 elderly who resided in Samrongnua Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province. The study was conducted by the use of questionnaire and the statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson correlation.

The result of this study revealed that 1) the elderly in Samut Prakan Province did indoor activities at home at high level and they did social activities moderately, had roles in their families and communities at high level; 2) overall, the quality of life of the elderly in Samrongnua Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province was moderate; and 3) the factors related to the quality of life of the elderly found that, the level of education ($r = .25, p < .01$) and the salary ($r = .24, p < .01$) are significantly positive related to the quality of life of the elderly, besides that age ($r = -.42, p < .01$), the condition of work ($r = -.21, p < .01$) and the marital status ($r = -.10, p < .05$) are significantly negative related to the quality of life of the elderly.

Keywords: Elderly, Quality of life, Subdistrict Municipality, Samut Prakan Province

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาคบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช saisoorn@hotmail.com.

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช rutmimi_2004@yahoo.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ในสังคมไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มทางด้านโครงสร้างของประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สัดส่วนของประชากรวัยต่างๆ ก็เปลี่ยนแปลง ประชากรผู้สูงอายุในสังคมไทยได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือสัดส่วนของผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.5 เมื่อ 30 ปีที่แล้วเป็นร้อยละ 11 ในปัจจุบัน และจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 20 ภายในอีก 20 ปีข้างหน้า (สถาบันประชากรศาสตร์ 2552)

ผู้สูงอายุของเมืองไทยจำนวนไม่น้อย ถูกทอดทิ้ง ต้องอยู่ตามลำพัง ขาดคนดูแล ขาดการเอาใจใส่จากครอบครัว นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาเกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งรัฐบาลผู้บริหารประเทศ พร้อมทั้งหน่วยงานต่างๆ ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการป้องกันแก้ไข ปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป (สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล 2544: 1-2)

ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุ ควรต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ในด้านทำอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ การออกกำลังกาย การมีความสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน ก็จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านร่างกาย คือการรับรู้สภาพทางร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน ด้านจิตใจ คือการรับรู้สภาพจิตใจของบุคคล ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการรับรู้ทางด้านความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น และ ด้านสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล

สำหรับในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ ที่ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ มีผู้สูงอายุจำนวน 2,482 คน และมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทุกปี ในพื้นที่ประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ที่เป็นอยู่ และทราบถึงความสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ของผู้สูงอายุ เพื่อนำผลการศึกษามาดำเนินการวางแผน การจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ การช่วยเหลือบุคคลที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุ และผู้ที่อยู่ในวัยสูงอายุ ให้มีความสุขมีความพึงพอใจในชีวิตที่เหลืออยู่ และสามารถดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคม ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ในการดูแลผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมและบทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง ที่มีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 2,482 คน โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีเลือกจากตารางของเครชชีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้สูงอายุ ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้นำ แบบประเมินคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF- THAI) เนื้อหาของแบบประเมินประกอบด้วย 26 ข้อคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยการทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation)

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลส่วนบุคคล ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน ร้อยละ 61.0 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 สมรสแล้วยังอยู่ด้วยกัน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 ส่วนใหญ่ ไม่มีงานทำ จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,001-5,000 บาท จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบุตรหลาน จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2

2.การมีกิจกรรมของผู้สูงอายุ แบ่งกิจกรรมที่ผู้สูงอายุทำออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) กิจกรรมในบ้าน เช่น การดูโทรทัศน์ ครัวดีโอ การฟังวิทยุ/ฟังเพลง อ่านหนังสือ นั่งพักผ่อน นอนพักผ่อน พบปะลูกหลาน และ 2) กิจกรรมทางสังคม เช่น ทำความสะอาดชุมชน ร่วมกิจกรรมของชุมชน ร่วมพิธีทางศาสนา เล่นกีฬา พบว่า ผู้สูงอายุทำกิจกรรมในบ้านในระดับมาก ($\bar{x}=2.74$) โดยที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ดูโทรทัศน์ ครัวดีโอ ($\bar{x}= 3.62$) ผู้สูงอายุทำกิจกรรมทางสังคมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.90$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ร่วมทำความสะอาดและเก็บขยะในชุมชน ($\bar{x}= 2.68$)

3.บทบาทของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ มีบทบาทต่อชุมชนเช่น การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน การสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือ รักษาสมบัติของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) โดยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนร่วมกับเพื่อนบ้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}= 3.88$) และพบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.87$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ช่วยดูแลเด็กเล็กในครอบครัว ($\bar{x}= 4.00$)

4. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิเคราะห์คุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ
 จังหวัดสมุทรปราการ

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	ระดับ คุณภาพ
1. คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย	3.13	0.827	ปานกลาง
2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ	3.48	0.787	มาก
3. คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม	3.51	0.874	มาก
4. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม	3.55	0.849	มาก
ภาพรวม	3.42	0.834	มาก

4.1 ระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 344 คนจากจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 86.0 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง ($\bar{x}=3.49$) รองลงมาคือการนอนหลับ ($\bar{x}=3.38$)

4.2 ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 277 คนจากจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 69.3 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การรู้สึกว่ามีชีวิตมีความหมาย ($\bar{x}=3.73$) รองลงมาคือความพอใจในตนเอง ($\bar{x}=3.60$)

4.3 ระดับคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 243 คนจากจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพอใจในชีวิตทางเพศ ($\bar{x}=3.57$) รองลงมา คือ ความพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากเพื่อนๆ ($\bar{x}=3.48$)

4.4 ระดับคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 237 คนจากจำนวนผู้สูงอายุจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความพอใจกับสภาพบ้านเรือน ($\bar{x}=3.92$) รองลงมาคือ การมีเงินใช้จ่ายตามจำเป็น ($\bar{x}=3.83$)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ จำแนกตามตัวแปรอิสระ ดัง
 รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ

ตัวแปรอิสระ	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ			
	ค่าเฉลี่ย — x	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่าความสัมพันธ์ (r)	ค่าปัจจัยพื้นฐาน (p)
เพศ	1.61	0.488	.015	.762
อายุ	1.51	0.653	-.420 **	.000
สถานภาพสมรส	2.29	0.867	-.102 *	.042
การศึกษา	2.37	1.010	.246 **	.000
สภาพการทำงาน	1.70	0.458	-.213 **	.000
รายได้ต่อเดือน	2.77	0.961	.238 **	.000
ลักษณะการอยู่อาศัย	2.47	0.689	-.074	.141
การเข้าร่วมกิจกรรมในบ้าน	2.73	0.551	-.046	.358
การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	1.90	0.368	.008	.874
บทบาทของผู้สูงอายุต่อชุมชน	3.87	0.415	.008	.871
บทบาทของผู้สูงอายุต่อใน ครอบครัว	3.78	0.490	.046	.362

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

จากตารางที่ 2 การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่าระดับการศึกษา ($r = .246$, $p < .01$) และรายได้ต่อเดือน ($r = .238$, $p < .01$) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนั้นพบว่า อายุ ($r = -.420$, $p < .01$) สภาพการทำงาน ($r = -.213$, $p < .01$) และสถานภาพสมรส ($r = -.102$, $p < .05$) มีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ

ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการโดยภาพรวมโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากถึง 158 คน นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าร้อยละ 70 ไม่ได้ทำงานแล้ว จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุอยู่บ้านคนเดียว และอาจจะมีอาการเจ็บป่วยบ้างตามสภาพอายุ นอกจากนี้ผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงานแล้วอาจจะรู้สึกเบื่อหน่าย มีชีวิตที่เงียบเหงา แต่จากผลการศึกษายังพบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 70 เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ดังนั้นจึงทำให้ผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ วงศ์เกิด(2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสน อำเภอกาหลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของอาคม ปฐมสีมากุล (2551) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีการศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้างโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 ด้านสุขภาพกาย พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง โดยผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือยังสามารถไปไหนมาไหนด้วยตนเอง การนอนหลับ มีกำลังเพียงพอที่จะทำสิ่งต่างๆ ในแต่ละวัน แต่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง ปวดตามตัว ทั้งนี้กล่าวได้ว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ Berhorn and Schafer (1981) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านสุขภาพกาย กล่าวคือการที่คนเราจะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในโลกมีองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือ สุขภาพ เพราะการมีสุขภาพที่ดีย่อมเป็นที่ปรารถนาของมวลมนุษยทุกคน คนที่มีสุขภาพดีคือคนที่มีความหวัง และคนที่มีความหวังคือคนที่ทำทุกสิ่งทุกอย่าง ดังนั้นสุขภาพจึงเป็นเสมือนวิถีทางที่จะนำไปสู่ความสุขและความสำเร็จด้านต่างๆ ในชีวิต อาจกล่าวได้ว่า สุขภาพดี คือ คุณภาพชีวิตที่ตนเอง ด้วยเหตุผลที่ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เกิดโรคได้ง่ายกว่าบุคคลในวัยอื่นๆ เนื่องจากสมรรถภาพในการทำหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายเสื่อมถอยลงตามจำนวนอายุที่เพิ่มขึ้น ถ้าผู้สูงอายุยอมรับว่าตนเองมีสุขภาพดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรือยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจิตใจที่เกิดขึ้น ยอมรับความสามารถที่มีขอบเขตจำกัดของร่างกาย และปรับตัวให้เหมาะสมกับภาวะสุขภาพ ก็จะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และทำให้เกิดความพึงพอใจ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ในชีวิตของผู้สูงอายุได้ดี เนื่องจากการประเมินสุขภาพของผู้สูงอายุด้วยตนเองอาจไม่สอดคล้องกับการประเมินทางด้านการแพทย์ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพไม่ดีในทางกายภาพ (Objective perspective) อาจมีความพึงพอใจในชีวิตสูง ถ้าเขาเชื่อว่าสุขภาพของเขาดี และในทำนองเดียวกันผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่ดี อาจมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ ถ้าเขาเชื่อว่าสุขภาพของเขาไม่ดี นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณ์ วงศ์เกิด (2550) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสน อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านจิตใจ พบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลาง โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่รู้สึกว่าการมีชีวิตมีความหมาย รองลงมาคือความพอใจในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต (เช่น มีความสุข ความสงบ มีความหวัง) การยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเอง ผลการศึกษาประเด็นนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาขององค์การอนามัยโลกที่ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตสำหรับบุคคลทั่วไปว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบสภาพจิตใจ (กัญจนพร อ่วมสำอาด, 2547: 14-15) การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตนเองและการรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล เป็นต้น ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมทิภา ศัพพะนาวิน (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้สูงอายุในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐฐา ณ ราช (2555) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุกรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุยังมีความพอใจในชีวิตทางเพศ รองลงมา ความพอใจกับการช่วยเหลือที่ได้รับจากเพื่อน ๆ และความพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นเช่นที่ผ่านมา ทั้งนี้ความสัมพันธ์ของผู้สูงอายุกับบุคคลภายนอกมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตเช่นกันญาติหรือเพื่อนที่มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีความหวังดี คอยให้ความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจ และสามารถปรับทุกข์กันได้ทำให้ผู้สูงอายุสามารถยอมรับสภาพกับความรู้สึกที่ต้องสูญเสียสถานภาพทางสังคมเดิมหรือสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักซึ่งรูปแบบความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้จะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุอย่างมาก โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานซึ่งมักแยกตัวออกจากสังคมอันจะทำให้รู้สึกโดดเดี่ยว ว่าเหวหรือรู้สึกตัวตนเองไม่มีความหมายซึ่งส่งผลให้ความพึงพอใจในชีวิตลดต่ำลง ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สูงอายุควรได้รับความช่วยเหลือ ความอบอุ่น ความรัก และความสนใจจากทั้งบุคคลในครอบครัวและบุคคลในสังคมซึ่งบุคคลเหล่านี้เปรียบเสมือนเครือข่ายการสนับสนุนทางสังคมในอันที่จะช่วยประคับประคองสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นการช่วยยกระดับคุณค่า ในชีวิตตลอดจนความเชื่อมั่นในตนเองและยังเป็นการช่วยรักษาความสมดุลระหว่างจิตใจ และอารมณ์ของผู้สูงอายุ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ จากผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมทิภา ศัพพะนาวิน (2551) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสังคมของผู้สูงอายุในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐฐา ณ ราช (2555) ศึกษาเกี่ยวกับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลางๆ ซึ่งผู้สูงอายุมีความพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่อยู่ขณะนี้ รองลงมา คือการมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็น สามารถไปใช้บริการสาธารณสุขได้ตามความจำเป็น มีความมั่นคงปลอดภัยต่อชีวิตในแต่ละวัน การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด การได้รู้เรื่องราวข่าวสารที่จำเป็นในชีวิตแต่ละวัน เป็นต้น ซึ่งอธิบายได้ว่า ความสงบสุขและการยอมรับ (Acceptance and Calmness) การทำใจให้ยอมรับและหาความสงบในจิตใจ การปล่อยวางความคิดที่ทำให้ไม่สบายใจ ปล่อยกับสิ่งที่ตนเองไม่สามารถขัดขวางหรือควบคุมได้ ทำใจให้สงบ ไม่คิดมากหรืออารมณ์เสีย ไม่ก่อกวนกับสิ่งที่ทำให้ไม่สบายใจ การเคารพนับถือ (Respect) การที่ผู้สูงอายุรับรู้ มีความรู้ถึงถึงการเคารพให้เกียรติหรือแนะนำให้แก่ผู้อื่นน้อยกว่า มีผู้รับฟังหรือปฏิบัติตาม การเคารพนับถือที่ผู้สูงอายุได้รับจากบุคคลอื่นแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในชีวิตของผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิตที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลในชุมชนนั้นๆ จากผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัย ของพรรณทิภา ศัพพะนาวัน (2551) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับงานวิจัยของณัฐฐา ณ ราช (2555) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อมในเขตดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของวาสนา เล่าตง (2555) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุในเขตดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ

ผลการศึกษาพบว่า

2.1 สภาพการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์ในลบกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ วิเคราะห์ได้ว่า อาจเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจมีผลต่อการดำเนินชีวิต เพราะผู้สูงอายุจะมีข้อจำกัดในการหารายได้ทีละน้อยลง หากมีรายได้ลดน้อยลงจะส่งผลต่อการดูแลตนเองทางด้านสุขภาพด้วย สอดคล้องตามแนวคิดของ มารศรี นุชแสงพลี (2532, หน้า 26-36) อธิบายไว้ว่าภาวะเศรษฐกิจนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของบุคคลที่จะสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านที่อยู่อาศัยในสภาพที่ดี อาหารที่มีคุณค่าการรักษายาบาลอย่างถูกต้อง อุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่ตนเอง ตลอดจนส่งผลไปถึงการเลือกทำกิจกรรม เนื่องจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างต้องอาศัยเงินเป็นปัจจัยสำคัญ ปัญหาเศรษฐกิจมักเป็นปัญหาหลักของผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อจำกัดของการประกอบอาชีพเนื่องมาจากความมีอายุทำให้รายได้ลดลง ส่งผลทำให้เกิดความยากลำบากในการดูแลตนเองทางด้านสุขภาพและส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น รายได้จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยลดปัญหาสุขภาพและยกระดับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอาคม ปฐมสิมากุล (2551) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะในเรื่องของภาระหนี้สิน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2.2 ปัจจัยด้านอายุมีความสัมพันธ์ในลบกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ถ้าผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือมีอายุเพิ่มขึ้นคุณภาพชีวิตจะลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุจะต้องประสบกับโรคร้ายต่าง ๆ ที่มาพร้อมอายุ เช่น สายตาฟาง อ่อนเพลีย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุบงอร วาปีโกมล (2554) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประทายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า คุณภาพชีวิตด้านกายภาพผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับตามัว ตาฟางระบบทางเดินหายใจ ระบบกระดูกและกล้ามเนื้อ อาการเวียนศีรษะ อ่อนเพลีย ไม่มีแรง และโรคเรื้อรังต่างๆ นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณทิภา ศัพทะนาวัน (2551) ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ตัวแปรด้านอายุมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในภาพรวมของผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

2.3 ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ในลบกับกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ ผลการศึกษาวีเคราะห์ได้ว่า การมีคู่สมรสทำให้มีความรู้สึกไม่โดดเดี่ยวและมีความมั่นคงในชีวิต นำไปสู่การมีภาวะความสุขทั้งกายและใจ ดังนั้น สถานภาพสมรสของผู้สูงอายุจึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีการสมรสแล้ว และยังอยู่ด้วยกันน่าที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุยังโสด ผลการศึกษานี้สอดคล้อง กับงานวิจัย ของ ฉัตรทอง อินทร์นอก (2540:88) ที่ศึกษาพฤติกรรมการดูแลตัวเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่สมรสและยังอยู่ด้วยกันมีคุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนกลุ่มที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า แยกกันอยู่ มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี

2.4 ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำโรงเหนือ กล่าวได้ว่า การศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุที่มีการศึกษาดีกว่าน่าที่จะมีคุณภาพชีวิตที่สูงกว่า ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระพร อภิชาติบุตร (2540: 94) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอุปถัมภ์จากครอบครัวและการบริการสุขภาพในชุมชน กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต กล่าวคือ ผู้สูงอายุยิ่งมีการศึกษาสูงขึ้น จะมีระดับคุณภาพชีวิตสูงขึ้นด้วย เช่นเดียวกับงานของจิรณัฐ สมโชค (2540:87) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคเบาหวาน พบว่า ผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาสูงมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าผู้สูงอายุที่มีการศึกษาน้อยกว่าหรือไม่ได้รับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษานี้มาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกาย เทศบาลตำบลลำโรงเหนือ จังหวัดสมุทรปราการ ควรจัดหน่วยบริการสุขภาพไปช่วยเหลือดูแลส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุถึงชุมชน เพื่อลดภาระการเดินทาง และเพิ่มการเข้าถึงสาธารณสุขอีกทางหนึ่ง
2. ด้านจิตใจ ผู้สูงอายุควรทำกิจกรรมสันทนาการในเวลาว่าง เช่น อ่านหนังสือ กิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจส่วนตัว และกิจกรรมภายในบ้าน เป็นต้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ชุมชน เทศบาลฯ ควรร่วมมือกันจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุขึ้นในชุมชนเพื่อเป็นแหล่งรวมผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกัน การทัศนศึกษาในและนอกสถานที่ของจังหวัด การจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้แก่เด็กเรียน บุตรหลาน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนและได้พูดคุยกับคนในวัยเดียวกัน ไม่เกิดความเครียดหรือซึมเศร้า

4. ด้านสิ่งแวดล้อม บุตรหลาน ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ควรให้ความสนใจผู้สูงอายุ ไปรับไปส่งผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้เทศบาลฯ กองสาธารณสุข และชุมชนเอง

5. ปัจจัยด้านการศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ การศึกษาที่แตกต่างกันของผู้สูงอายุ ที่มีการศึกษาสูงกว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ด้านการดูแลสุขภาพชีวิต ด้วยสื่อที่ทำให้เข้าใจง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งการป้องกัน การส่งเสริม และการแก้ไข ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

6. ในอนาคตควรมีการทำวิจัยในประเด็น การสร้างเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสุขภาพ และการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการป้องกันการเจ็บป่วยในผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ วงศ์เกิด (2550) “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลกระแสน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กัญจนพร อ่วมสำอาง (2547) “การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการศึกษา สงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา เขตภาคกลาง” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จิระพร อภิชาติบุตร. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การอุปถัมภ์จากครอบครัว และการบริการสุขภาพในชุมชน กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนแออัดเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิรนุช สมโชค (2540) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคเบาหวาน. วิทยานิพนธ์. พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

ฉัตรทอง อินทร์นอก (2540) พฤติกรรมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหิดล

ณัฐฐา ณ ราช (2555) “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” งานนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา

พรณทิกา ศัพพะธนาวิ (2551) “คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนการเคหะรามอินทรา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศักดิ์ มหาวชิราวุธวิทยาลัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

- มารศรี นุชแสงพลี (2532) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาผู้สูงอายุในชุมชน บ่อนไก่ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์และมานุษยวิทยาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วาสนา เล่าตอง (2555) “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี” งานนิพนธ์ปริญญาตรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร จัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา
- สถาบันประชากรศาสตร์ (2552) โครงการจัดทำรายงานสุขภาพคนไทย กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุบงอร วาปีโกมล (2554) “คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลประทายอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา” รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล. (2544). ผู้สูงอายุในประเทศไทย รายงานทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อเสนอแนะทางนโยบายและการวิจัย. วิทยานิพนธ์. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาคม ปฐมสีมากุล (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาตรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- Berghorn, F.S. and DE. Schafer. (1981). The Dynamic of Aging. Colorado: Westview Press.